

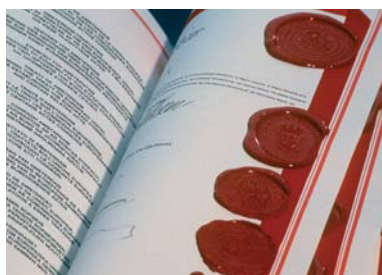

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 27

NOVEMBER 2007

Ny EU-traktat - fra Læken til Lissabon

På EU-topmødet den 18.-19. oktober 2007 i Lissabon blev EU's stats- og regeringschefer enige om en ny traktat - Lissabon-traktaten - også kaldet reformtraktaten. Traktaten går kort fortalt ud på at justere EU's grundlæggende spilleregler, så de passer til det udvidede EU.

Det er meningen, at traktaten skal træde i kraft den 1. januar 2009. Først skal den skrives under af stats- og regeringscheferne ved en ceremoni i Lissabon den 13. december 2007. Herefter skal traktaten godkendes endeligt i de enkelte medlemslande.

Lissabon-traktaten bygger videre på de eksisterende EU-traktater. Modsat forfatnings-traktaten (se faktaboks) er der altså tale om tillæg og ændringer til de nuværende traktattekster og ikke en erstatning af disse.

De danske forbehold (euro, forsvar, retspolitik og unionsborgerskab) bevares.

De foreslåede ændringer i traktatteksterne har især tre mål for øje:

- 1) at gøre EU mere åbent og demokratisk. F.eks. får Europa-Parlamentet mere medbestemmelse. De nationale parlamenter - herunder Folketinget - får en større rolle i EU's beslutningsproces og derudover skabes også et såkaldt "borgerinitiativ" (se tabel).
- 2) at gøre det lettere at træffe beslutninger i EU, så EU-samarbejdet bliver mere effektivt. Stats- og regeringscheferne har vurderet, at de nuværende spilleregler fra Nice-traktaten

(2001) ikke er hensigtsmæssige i et EU med 27 medlemmer. Beslutningsprocedurerne lettes f.eks. gennem indførelse af flere flertalsafgørelser i stedet for kravet om enstemmighed.

- 3) at gøre EU bedre i stand til at tackle globale udfordringer. Det skal bl.a. ske ved at skabe en ny fast formand for Rådet, der skal koordinere og synliggøre EU's udenrigspolitik - den såkaldte Højtstående Repræsentant.

En væsentlig del af ændringerne i Lissabon-traktaten handler således om EU-institutionernes sammensætning og beslutningsprocesser. Det har blandt andet betydning for magtbalancen mellem medlemslandene i det udvidede EU.

Men Lissabon-traktaten har også betydning for EU's beføjelser. Det gælder navnlig for samarbejdet om politi- og strafferet, som forandres grundlæggende med Lissabon-traktaten. Lovgivningen vil her fremover kunne gælde direkte for personer og virksomheder i medlemslandene (i modsætning til i dag, hvor reglerne forpligter medlemslandene). Desuden bliver det muligt at lave EU-regler om, hvornår en handling er strafbar, og hvad straffen for den handling skal være i forbindelse med særlig grov grænseoverskridende kriminalitet (f.eks. terrorisme, menneskehandel, ulovlig narkotika- og våbenhandel).

Derudover fremhæver traktaten nødvendigheden af at bekæmpe klimaforandringer og introducerer nye bestemmelser for f.eks. energi, civilbeskyttelse, turisme, beskyttelse af personoplysninger og en europæisk rumpolitik.

... VIDSTE DU?

At Lissabon-traktaten er sidste led i en proces, som begyndte i december 2001 med EU-stats- og regeringschefernes erklæring fra topmødet i den belgiske by Læken.

Med Læken-erklæringen blev der oprettet et konvent med 105 politikere fra hele Europa, der skulle diskutere EU's fremtid. Konventet skrev et udkast til en forfatningstraktat, som dannede baggrund for forfatningstraktaten fra 2004. Forfatningstraktaten blev forkastet, efter at befolkningerne i Frankrig og Holland stemte nej til den ved folkeafstemninger i 2005.

... VIDSTE DU?

At Folketinget sammen med de andre nationale parlamenter med Lissabon-traktaten bliver vogtere af "nærhedsprincippet". Princippet går ud på, at de politiske beslutninger i EU skal træffes så tæt på borgerne som muligt. De nationale parlamenter kan fremover advare Kommissionen, hvis de synes, et lovforslag er i strid med "nærhedsprincippet".

ÆNDRINGER HVOR? ÆNDRINGER HVORDAN?**INSTITUTIONERNES SAMMENSÆTNING:**

Europa-Parlamentet	Antallet af medlemmer i Europa-Parlamentet fastsættes til 750 plus en formand fra valget i 2009 (mod 785 i dag). Danmark er tiltænkt 13 medlemmer mod 14 i dag.
Kommissionen	I dag har hvert EU-land en kommissær. Med Lissabon-traktaten nedsættes antallet af kommissærer til 2/3 af antallet af medlemslande fra 2014 (dvs. 18 mod 27 i dag). Kommissærposterne kommer derfor til at gå på skift mellem medlemslandene.
Ministerrådet (Rådet)	Lissabon-traktaten ændrer ordningen, hvor landene skiftevis varetager formandskabet for Rådet i et halvt år ad gangen. Der åbnes mulighed for "gruppe-formandskaber" mellem tre lande. De lande, der har indført euroen ("Euro-gruppen") får en fast formand. Der indføres en fast formand i Rådet for udenrigsanliggender, som samtidig er næstformand i Kommissionen.
Det Europæiske Råd	Får en fast formand, som sidder i 2½ år med mulighed for forlængelse endnu 2½ år.

BESLUTNINGSPROCEDURER:

Fremtidige traktatændringer	Som udgangspunkt skal fremtidige traktatændringer forberedes af et såkaldt konvent med repræsentanter fra Europa-Parlamentet, Kommissionen, nationale parlamenter og stats- og regeringscheferne. Det er dog stadig stats- og regeringscheferne, som træffer de endelige beslutninger om ændringer.
Forenklet adgang til ændring af beslutningsprocedurer	Det Europæiske Råd kan med enstemmighed og efter godkendelse af Europa-Parlamentet beslutte at ændre beslutningsproceduren på visse områder, f.eks. gå fra stemmeregler med krav om enstemmighed i Rådet til kvalificeret flertal eller gøre Europa-Parlamentet til medlovgiver. De enkelte nationale parlamenter har vetoret over for sådanne beslutninger.
Almindelig beslutningsprocedure	Europa-Parlamentet får øget indflydelse på lovgivningen, da den fælles beslutningsprocedure, hvor Rådet og Europa-Parlamentet i fællesskab skal vedtage lovgivningen, udbredes til ca. 40 nye områder. Proceduren bliver dermed "den almindelige lovgivningsprocedure" i EU og kommer nu også til at omfatte det meste af det politi- og strafferetlige område. Udenrigs- og sikkerhedspolitikken ligger fortsat hos Rådet og Det Europæiske Råd, altså medlemslandenes regeringer.
Budgetproceduren	Budgetproceduren forenkles, og Rådet og Europa-Parlamentet ligestilles i den. De flerårige udgiftslofter på EU's budget skrives ind i traktaten.
Flere flertalsafgørelser	Lissabon-traktaten indfører øget brug af afstemningsformen kvalificeret flertal på især samarbejdet om politi- og straffesager. Den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik vedtages stadig med enstemmighed.
Beregning af kvalificeret flertal i Ministerrådet	Lissabon-traktaten indfører nye regler for kvalificeret flertal fra 2014, et såkaldt "dobbelt kvalificeret flertal". Det betyder, at flertal i Rådet kræver, at 55 % af EU-landene (15 ud af 27 medlemmer) stemmer for, og at 65 % af EU's samlede befolkning er repræsenteret i den gruppe af lande, som stemmer for. Det kræver desuden mindst 4 lande for at udgøre et blokerende mindretal. De nuværende regler vil gælde frem til 2014.
Udmeldelse af EU	Med Lissabon-traktaten indføres en formel procedure for, hvordan et medlemsland melder sig ud af EU.

TILTAG TIL SIKRING AF DEMOKRATI OG ÅBENHED:

EU generelt	Det skrives ind i traktaten, at EU skal have en åben, effektiv og uafhængig forvaltning, og aktindsigtsreglerne præciseres.
Ministerrådet	Det skrives ind i traktaten, at Rådets møder er offentlige, når forslag til lovgivning forhandles.
Nationale parlamenter	Nationale parlamenter - herunder Folketinget - får mulighed for at gøre indsigelser over for Kommissionen, hvis et lovforslag strider mod "nærhedsprincippet". Hvis mindst 1/3 af de nationale parlamenter klager til Kommissionen ("gult kort"), skal den genoverveje sit lovforslag. Hvis mindst halvdelen af de nationale parlamenter klager til Kommissionen ("orange kort"), kan lovforslaget stoppes af Rådet eller Europa-Parlamentet, men altså ikke af de nationale parlamenter selv.
Charter om Grundlæggende Rettigheder	Charteret, der samler EU-borgernes politiske, økonomiske og sociale rettigheder, gøres juridisk bindende gennem en henvisning i traktaten, men er ikke en del af selve traktatteksten.
"Borgerinitiativet"	Der indføres en ordning, hvor mindst 1 million EU-borgere, der repræsenterer "et betydeligt antal medlemsstater" kan opfordre Kommissionen til at fremsætte et lovforslag. Kommissionen afgør selv, om den vil fremsætte forslaget.

KOMPETENCER:

EU og medlemslandene	Arbejdsdelingen mellem EU og medlemslandene bliver gjort synlig. Der skelnes mellem 1) enekompetencer for EU, f.eks. euro'en og konkurrenceregler, 2) delte kompetencer mellem EU og medlemslandene, f.eks. indre marked, landbrug og miljø, 3) Områder, hvor EU kan understøtte, koordinere eller supplere medlemslandenes politik, f.eks. sundheds- og uddannelsespolitik.
----------------------	--

EU:

EU's juridiske status	EU bliver én juridisk person. Det vil sige, at EU f.eks. kan tilslutte sig internationale aftaler.
-----------------------	--

Tabellen er en ikke udtømmende oversigt over ændringer. Læs mere om Lissabon-traktaten på www.euo.dk